

AD-111

April-2019

B.A., Sem.-II

EC-I (112) : Sanskrit
(Buddhacharitam, Sarg-3)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) कोर्षीपणु ढे श्लोकनो सभशूती साथे अनुवाद करो. 14

Translate and explain any two :

- (i) श्रुत्वा ततः स्त्री जनवल्लभानां मनोज्ञभावं पुरकानजाजाम् ।
बहिः प्रयाणाय चकार बुद्धिमन्तर्गृहे नाग इवावरूढः ॥
- (ii) ततः कुमारः खलु गच्छतीति श्रुत्वा स्त्रियः प्रेष्यजनात्प्रवृत्तिम् ।
दिदृक्षया हर्म्यतलानि जग्मुर्जनेन मान्येन कृताभ्यनुज्ञाः ॥
- (iii) अयं किल व्यादतपीनबाहू रूपेण साक्षादिव पुष्पकेतुः ।
त्यक्त्वा श्रियं धर्ममुपेष्यतीति तस्मिन् हि ता गौरवमेव चक्रुः ॥
- (iv) रूपस्य हन्त्री व्यसनं बलस्य शोकस्य योनिर्निधनं रतीनाम् ।
नाशः स्मृतिनां रिपुरिन्द्रियाणामेषा जरा नाम ययैष भग्नः ॥

अथवा/OR

बुद्धचरित सर्ग-3 नुं समीक्षात्मक भूल्यांकन करो.

Critically evaluate – ‘बुद्धचरितम् – सर्ग ३’.

(B) थोअथ विकल्प पसंद करो : (कोर्षीपणु थार) 4

Select appropriate option. (Any four)

- (1) ‘बुद्धचरितम्’ ना रचयिता छे _____
‘बुद्धचरितम्’ is written by _____
(a) भास (b) भारवि
(c) अश्वघोष (d) लीलावती
- (2) ‘बुद्धचरितम्’ अेक _____ छे.
‘बुद्धचरितम्’ is a _____.
(a) नाटक (b) खण्डकाव्य
(c) महाकाव्य (d) गद्यकाव्य

- (3) 'बुद्धचरितम्' नो मुख्य रस _____ છે.
_____ is the 'मुख्यरसः' of 'बुद्धचरितम्'.
- (a) शांत (b) रौद्र
(c) शृंगार (d) भयानक
- (4) सिद्धार्थ _____ કરવા ઇચ્છે છે.
સિદ્ધાર્થ wants to go to _____.
- (a) તિર્થયાત્રા (b) નગરયાત્રા
(c) શોભાયાત્રા (d) ગ્રામયાત્રા
- (5) सिद्धार्थना पिता _____ છે.
The father of 'સિદ્ધાર્થ' is _____.
- (a) धननंद (b) सिद्धगुप्त
(c) शुद्धोधन (d) विजयराज
- (6) सिद्धार्थने वृद्धावस्था विशे _____ માહિતી આપે છે.
_____ is giving information about – 'વૃદ્ધાવસ્થા'.
- (a) मित्र (b) माता
(c) पिता (d) सारथि

2. (A) કોઈપણ બે શ્લોકનો સમજૂતી સાથે અનુવાદ કરો :

14

Translate and explain any **two** :

- (i) ततो विशेषेण नरेन्द्रमार्गे स्वलंकृते चैव परीक्षिते च ।
व्यत्यस्य सूतं च रथं च राजा प्रस्थापयामास बहिः कुमारम् ॥
- (ii) स्थूलोदरः श्वासचलच्छरीरः स्रस्तांसबाहुः कृशपाण्डु गात्रः ।
अम्बेति वाचं करुणं ब्रुवाणः परं समाश्रित्य नरः क एषः ॥
- (iii) ततः प्रणेता वदति स्म तस्मै सर्वप्रजानामिदमन्तकर्म ।
हीनस्य मध्यस्य महात्मनो वा सर्वस्य लोके नियतो विनाशः ॥
- (iv) वराङ्गनागणकलिलं नृपात्मजस्ततो बलाद्वनमतिनीयते स्म तत् ।
वराप्सरोवृत्तमलकाधिपालयं नवव्रतो मुनिखि विघ्नकातरः ॥

અથવા/OR

વૃદ્ધ, રોગી અને મૃત માનવના દર્શનની સિદ્ધાર્થ પર થયેલી અસર ચર્ચો.

Discuss the impact of seeing an old, a sick and a dead man on Prince Siddharth.

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો. (કોઈપણ ચાર)

4

Select appropriate option : (Any four)

(1) બુદ્ધચરિત તૃતીય સર્ગનું નામ છે.

‘બુદ્ધચરિતમ્’ – તૃતીય સર્ગ is known as

- (a) સંવેગોત્પત્તિ (b) ભાવોત્પત્તિ
(c) કથાસાગર (d) તૃપ્તિ

(2) ધાતુ પ્રકોપથી ઉત્પન્ન થાય છે.

_____ is produced by ‘ધાતુપ્રકોપ:’

- (a) આનંદ (b) વિષાદ
(c) રોગ (d) ધન

(3) શણગારેલો હોવા છતાં રડતાં લોકો વડે અનુસરાતો આ કોણ છે ?

Who is decorated yet followed by crying people ?

- (a) રોગી (b) વૃદ્ધ
(c) રાજા (d) મૃતદેહ

(4) ‘બુદ્ધચરિતમ્’ અનુસાર મૃત્યુ કોણ પામે છે ?

As per ‘બુદ્ધચરિતમ્’ who dies ?

- (a) પાપી (b) વીર
(c) જીવમાત્ર (d) દુર્ભાગી

(5) _____ સારથીને સત્ય કહેવા પ્રેરિત કરે છે.

_____ inspires ‘સારથી’ to tell the truth.

- (a) દેવતાગણ (b) પ્રજાજન
(c) રાજા (d) દાનવગણ

(6) પૂર્વે સશક્ત હોવા છતાં પરાધીન કોણ બની જાય છે ?

Who becomes dependent even though once he was strong ?

- (a) લોભી (b) ક્રોધી
(c) રોગી (d) ધનવાન

3. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બેની રૂપાવલી લખો.

14

Write any two રૂપાવલી from the below.

- (i) કૃ ધાતુ હ્યસ્તન ભૂતકાલ
(ii) મૂ ધાતુ હ્યસ્તન ભૂતકાલ
(iii) કૃ ધાતુ વર્તમાનકાલ
(iv) અસ્ ધાતુ વર્તમાનકાલ

- (B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (કોઈપણ ત્રણ) 3
- Select appropriate option and fill in the blanks any **three**.
- (1) અહં કાર્યં _____ । (કરોમિ, અસ્તિ, અભવમ્)
  - (2) દેવદત્તઃ ક્ષુધિતઃ _____ । (સન્તિ, અકુર્વ, આસીત્)
  - (3) તવ ગૃહં વિશાલં _____ । (ભવામિ, અભવાવ, અસ્તિ)
  - (4) રાજા રવિવર્મા ચિત્રાંકનં _____ । (ભવથઃ, કરોતિ, સ્થ)
  - (5) ત્વં મમ મિત્રઃ _____ । (અસિ, કુર્વન્તિ, ભવામિ)

4. (A) સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્ર અનુસાર મહાકાવ્યના લક્ષણોની ચર્ચા કરો. 14
- Discuss the features of Mahakavya as per Sanskrit poetics.

અથવા/OR

કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો.

Write Short notes on any **two**.

(1) રઘુવંશમ્	(2) કુમારસંભવમ્
(3) કિરાતાર્જુનીયમ્	(4) શિશુપાલવધમ્

- (B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો. (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (1) 'નૈષધિય ચરિતમ્' ના રચયિતા છે.

'નૈષધિય ચરિતમ્' is written by

(a) કાલિદાસ	(b) તુલસીદાસ
(c) શ્રીહર્ષ	(d) નાન્હાલાલ

- (2) 'શિશુપાલવધમ્' નો ખલનાયક છે.

The villain of 'શિશુપાલવધમ્' is -

(a) શિશુપાલ	(b) મહિપાલ
(c) રાવણ	(d) કંસ

- (3) 'કિરાતાર્જુનીયમ્' ના રચયિતા છે.

'કિરાતાર્જુનીયમ્' is written by

(a) અશ્વઘોષ	(b) માઘ
(c) ભારવિ	(d) કલાપી

- (4) કુમારસંભવમ્ એ કથા છે _____ ની.

'કુમારસંભવમ્' is a story of _____.

(a) રામ-સીતા	(b) કૃષ્ણ-રાધા
(c) શિવ-પાર્વતી	(d) કૃષ્ણ-સુદામા

- (5) આ મહાકાવ્યમાં શ્રી રામ પણ એક નાયક છે.

In this Mahakavya Shri Ram is also a hero.

(a) રઘુવંશમ્	(b) રત્નાવલી
(c) કુમારચરિતમ્	(d) વાર્તાવલી

AD-111

April-2019

B.A., Sem.-II

EC-I (112) : Sanskrit

(Raghuvansham - Mahakavya) (Canto – 14)

(Panch Mahakavya)

(कृ – भू – अस् धातु प्रयोगाः)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- सूचना : (1) तमे पसंद करेल विकल्पने स्पष्ट रूपे दर्शावो.
Instructions : Indicate clearly the option you attempt.
(2) જમણી બાજુએ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.
Figures to the right indicate full marks.

1. (A) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)

14

Write short notes : (Any two)

- (1) જાસૂસનું આગમન અને રામનું મનોમંથન
The advent of the Spy and Ram's Meditation.
- (2) રામનો રાજ્યાભિષેક પ્રસંગ
Coronation of Ram
- (3) સીતા દોહદ પ્રસંગ
સીતા દોહદ પ્રસંગ : ।
- (4) કાલિદાસની શૈલી
Style of Kalidas

(B) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર)

4

Write answer appropriate option of following questions : (Any four)

- (1) પતિ રામને કષ્ટ આપનારી પોતાની જાતને સીતા કેવી ગણાવે છે ?
How Sita felt when she gives sorrow to Ram ?
(a) અલક્ષણા (b) સુલક્ષણા
(c) પાપી (d) નિમિત્તમાત્ર
- (2) રામ અયોધ્યામાં પ્રવેશ્યા ત્યારે નગરની સ્ત્રીઓએ તેમનું કેવી રીતે સ્વાગત કર્યું ?
(a) પુષ્પ વૃષ્ટિ કરીને (b) પ્રણામ કરીને
(c) ડાંગરની વૃષ્ટિ કરીને (d) ઊભા રહીને
How did the women of Ayodhya facilitated Ram when he come to town ?
(a) By flowers throwing (b) By regards
(c) By rice throwing (d) By standing

- (3) રાજ્યાભિષેક વખતે સીતાને કોણે સુંદર વેશ પહેરાવીને સુસજ્જિત કરી હતી ?
 (a) સખીઓએ (b) સેવિકાઓએ
 (c) સાકેત નગરવાસીઓએ (d) સાસુઓએ

Who dressed Sita at the time of coronation of Ram ?

- (a) Friends (b) Maid Servents
 (c) The People of Saket (d) Mother in Laws
- (4) રામના અભિષેક પ્રસંગે અયોધ્યામાં સુખપૂર્વક રહેતા સુગ્રીવ અને વિભીષણનો કેટલો સમય વીતી ગયો ?

- (a) એક માસ (b) અડધો માસ
 (c) ત્રણ માસ (d) ચતુર્માસ

How much time did Sugriv and Vibhisana spend during the time of coronation of Ram ?

- (a) One month (b) Half months
 (c) Three months (d) Four months
- (5) સગર્ભા બનેલી અને લજ્જા અનુભવતી સીતાને રામે ક્યાં બેસાડીને તેની અભિલાષા વિશે પૂછ્યું ?

- (a) બાજુમાં (b) ખોળામાં
 (c) બગીચામાં (d) પલંગમાં

Where did Ram make Sita sit who was carrying a child and Shame ?

- (a) Beside (b) on the lap
 (c) in the Garden (d) in the Occasion
- (6) રામે પોતાના વિશે ફેલાયેલી લોકાપવાદની વાત કોને બોલાવીને કહી ?

- (a) ભાઈઓને (b) માતાઓને
 (c) સીતાને (d) ગુરૂજનોને

Whom did Ram say about his ill talk ?

- (a) Brothers (b) Mothers
 (c) Sita (d) Prechers

- 2 (A) નીચેનામાંથી ગમે તે બે શ્લોકોનો અનુવાદ કરો.

14

Translate any **two** of the following verses.

- (1) ગુરોનિયોગાદ્ વનિતાં વનાન્તે સાધ્વી સુમિત્રાતનયો વિહાસ્યન્ ।
 અવાર્યતેવોત્થિતવીચિહસ્તૈર્જહ્નોર્દુહિત્રા સ્થિતયા પુરસ્તાત્ ॥
- (2) ઇક્ષ્વાકુવંશપ્રભવઃ કથં ત્વાં ત્યજેદકસ્માત્પતિશર્યવૃત્તઃ ।
 ઇતિ ક્ષિતિઃ સંશયયિતેવ તસ્યૈ દદૌ પ્રવેશં જનની ન તાવત્ ॥
- (3) સાડહં તપઃ સૂર્યર્નિવિષ્ટદૃષ્ટિરૂર્ધ્વં પ્રસૂતેશ્ચરિતું યતિષ્યે ।
 ભૂયો યથા મે જનનાન્તરેડપિ ત્વમેવ ભર્તા ન ચ વિપ્રયોગઃ ॥
- (4) તામર્પયામાસ ચ શોકદીનાં તદાગમપ્રીતિષુ તાપસીષુ ।
 નિર્વિષ્ટસારાં પિતૃભિર્હિમાંશોરન્ત્યાં કલાં દર્શં ઇવૌષધીષુ ॥

(B) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર)

4

Write answer appropriate option of the following question. (Any four)

(1) સીતાને ગંગા પાર કરાવવા લક્ષ્મણે કોની નાવનો ઉપયોગ કર્યો હતો ?

Whose boat Laxman used to cross Sita to Ganga ?

- (a) નિષાદ: (b) નારદ:
(c) વાલ્મીકિ: (d) જનક:

(2) બે શુદ્ધ થયેલી સીતાને કોણ ભાનમાં લાવવા પ્રયત્ન કરે છે ?

Who tried to make Sita unconscious to conscious ?

- (a) લક્ષ્મણ: (b) રામ:
(c) વાલ્મીકિ: (d) ગજા

(3) સીતાનું રૂદ્ધન સાંભળી તેની પાસે કોણ આવી પહોંચ્યું ?

Who came to Sita after crying her ?

- (a) રામ: (b) લક્ષ્મણ:
(c) વાલ્મીકિ: (d) હનુમાન:

(4) સીતાને કોણે પોતાનામાં ન સમાવી ?

- (a) પૃથ્વી (b) ગંગા
(c) યમુના (d) અગ્નિ

Who did not cover Sita within itself ?

- (a) Earth (b) Ganga
(c) Yamuna (d) Agni

(5) વાલ્મીકિ કઈ નદીને અજ્ઞાનનો નાશ કરનારી ગણાવે છે ?

Which river Valmiki indicated to abolish illiteracy ?

- (a) તમસા (b) ગજા
(c) યમુના (d) નર્મદા

(6) સીતાનું દુઃખ જોઈ કોણે રૂદ્ધન શરૂ કર્યું ?

- (a) શિકારીએ (b) સખીઓએ
(c) વૃક્ષોએ (d) સાસુઓએ

Who started crying after seeing sorrow of Sita ?

- (a) Hunter (b) Friends
(c) Trees (d) Mother in Laws

3. (A) માઝ્યા મુજબ ઉત્તર આપો : (ગમે તે બે)

14

Do as directed : (Any two)

(1) કૃ ધાતુના વ.કા. ની રૂપાવલી આપો.

Forms of કૃ in present tense.

(2) મૂ ધાતુના વ.કા. ની રૂપાવલી આપો.

Forms of મૂ in present tense.

- (3) अस् धातुना ह्यस्तन लू.का. नी इपावली आपो.
Forms of अस् in Past tense.
- (4) कृ धातुना ह्यस्तन लू.का.नी इपावली आपो.
Forms of कृ in Past tense.
- (B) योय्य इप वडे वाक्य पूर्ण करो. (कोईपण त्रण) 3
Complete the sentence with appropriate रूपाख्यानम् । (Any three)
- (1) चित्रकारः चित्रपटं _____ । (कृ धातु वर्तमानकालः)
(2) हनुमान् रामभक्तः _____ । (भू धातु ह्यस्तन भूतकालः)
(3) अर्जुनः वीरः _____ । (अस् धातु ह्यस्तन भूतकालः)
(4) अहं कार्यम् _____ । (कृ धातु ह्यस्तन भूतकालः)
(5) वृक्षे वानराः _____ । (अस् धातु ह्यस्तन भूतकालः)
4. (A) महाकाव्यना लक्षणो ज्ञावावी 'किरातार्जुनीयम्' नुं महाकाव्य तरिके मूल्यांकन करो. 14
Give characteristics of 'महाकाव्यम्' and evaluate 'किरातार्जुनीयम्' as महाकाव्य
अथवा/OR
'शिशुपालवधम्' नुं महाकाव्य तरिके मूल्यांकन करो.
Evaluate 'शिशुपालवधम्' as an epic.
- (B) नीयेनाभांथी योय्य विकल्प पसंद करी जवाब आपो : (गभे ते त्रण) 3
Write answer appropriate option of the following question (Any three)
- (1) संस्कृत साहित्यभां कुल केटलां महाकाव्यो छे ?
(a) पांच (b) छ (c) आठ
How many epics are there in Sanskrit literary ?
(a) Five (b) Six (c) Eight
- (2) 'शिशुपालवधम्' महाकाव्य शेने आधारे रथायुं ?
On which base in epic 'शिशुपालवधम्' in composed ?
(a) रामायण (b) महाभारतः (c) वेदाः
- (3) 'नैषधीयचरितम्' नो साहित्य प्रकार कयो छे ?
Which is literary form of 'नैषधीयचरितम्' ?
(a) महाकाव्य (b) खण्डकाव्य (c) मुक्तक काव्य
- (4) कवि श्रीहर्ष शेना भाटे ज्ञाणीता छे ?
For what श्रीहर्षः is famous ?
(a) अर्थगौरवम् (b) पदलालित्यम् (c) उपमा
- (5) 'आतपत्र' कथा कविनुं उपनाम छे ?
Whose Pen Name of 'आतपत्र' ?
(a) भारवी (b) माघः (c) श्रीहर्षः